

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ ชีวิตและวัฒนธรรมชาวเลอุรักลาไวย์แห่งทะเลอันดามัน

ชื่อผู้วิจัย นางนฤมล ชุนวีช่วย^๑

นายมานะ ชุนวีช่วย^๒

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประจำปี ๒๕๕๓ จำนวนเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาวเลอุรักลาไวย์ หลังการเกิดคลื่นสึนามิและสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปที่ได้จากกระบวนการวิจัย และนำเสนอผลโดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะลันตาและเกาะหลีเป๊ะ มีบรรพบุรุษร่วมกันและเป็นเครือญาติกัน มีการไปมาหาสู่ในช่วงประกอบพิธีกรรมลอยเรือ วิถีชุมชนของชาวเลทั้งสองกลุ่มมีลักษณะที่เรียบง่าย ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน ที่อยู่อาศัย และการแต่งกาย อาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นเป็นหลัก การทำประมงถือเป็นอาชีพที่ยึดถือมานาน และชาวเลยังคงยึดมั่นในความเชื่อและประเพณีที่สืบทอดกันมา พิธีกรรมที่สำคัญ คือ พิธีลอยเรือ พิธีแต่งงาน และพิธีแก้บน รวมทั้งมีการละเล่นต่าง ๆ เช่น การแสดงรำมะนา และรองเง็ง ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่ทั้งเกาะลันตาและเกาะหลีเป๊ะ ไม่ว่าจะเป็นการรับวัฒนธรรมภายนอก การเข้ามาของประมงเชิงพาณิชย์และธุรกิจการท่องเที่ยว ส่งผลให้สภาพของทั้งสองเกาะกลายเป็นเมืองท่องเที่ยว ปัจจัยสำคัญเหล่านี้จึงมีผลให้ชีวิตและวัฒนธรรมชาวเลต้องปรับเปลี่ยนไป โดยเฉพาะการปรับตัวของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะลันตา มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก บทบาทของชาวเลทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีหน้าที่ในการทำงานมากขึ้น ในขณะเดียวกันการใช้ภาษาอุรักลาไวย์จากเดิมที่เป็นภาษาหลักของชาวเล ถูกกลืนโดยเด็กชาวเลรุ่นใหม่หันมาใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษาไทยกลางมากขึ้น เกิดอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งเป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยว ชาวเลมีค่านิยมทางวัตถุมากขึ้น ทำให้ค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมที่เคยยึดถือปฏิบัติในอดีตลดน้อยลงไป การครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินถูกยึด

^๑ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^๒ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ครองและเปลี่ยนเป็นของนายทุนมากขึ้น เพราะความเสียเปรียบทั้งการศึกษา และอำนาจต่อรอง ทำให้ชาวเลต้องหาที่ดินผืนใหม่ และจำเป็นต้องใช้ชีวิตที่ห่างทะเลและแตกต่างไปจากเดิม แต่สำหรับชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ยังเป็นคนกลุ่มใหญ่ และมีบทบาทในธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะผู้นำท้องถิ่นมีเชื้อสายชาวเล และมีการรวมกลุ่มกันเฉพาะ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่วนการปรับตัวหลังเหตุการณ์สึนามิ ชาวเลเกาะลันตาได้รับผลกระทบมากกว่าชาวเลเกาะหลีเป๊ะ โดยเฉพาะชาวเลบ้านสังกาอู่และบ้านหัวแหลม มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างบ้านเรือน ซ่อมเรือ และเงินสนับสนุน และมีบางหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือด้านอาชีพ และการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในสังคมไทยให้กับกลุ่มชาวเล